

через диференціацію ставок акцизу всередині товарних груп, а також за рахунок застосування фіксованих акцизних ставок. Оподатковуючи відносно більшим акцизом низькосортний товар, держава стимулює виробника переходити на виробництво більш якісної продукції, а населення – до споживання більш якісних і менш шкідливих товарів. Як підсумок, через акциз держава впливає не лише на зміну структури виробництва, але і на характер споживання. Стимулювання виробництва більш якісної продукції здійснюється також за рахунок встановлення твердих ставок податку. Для виробника сплата фіксованого акцизу з одиниці продукції є стимулом для виробництва більш дорогих виробів, покращення їх споживчих характеристик, дизайну, підвищення рентабельності. Для кінцевого споживача встановлення твердих ставок свідчить про зниження ціни на більш якісні, дорогі товари, а відповідно, підвищується можливість їхньої купівлі.

Література:

1. Атаманчук Н. І. Поняття, ознаки й особливості правового регулювання акцизного податку в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 1. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2019/32.pdf (дата звернення: 17.10.2019).
2. Заклекта-Берестовенко О. С., Кізима А. Я. Фіскальний та регулюючий аспекти акцизного оподаткування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 9-1. Ч. 1. С. 175-179.
3. Казацька М. Функції акцизного податку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2017. Вип. 46. Т. 1. С. 144-148.

Железняк Василь Васильович

студент 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ

Із здобуттям Україною незалежності та переходом до ринкової трансформації вітчизняна економіка пройшла ряд етапів розвитку, які супроводжувались піднесеннями, падіннями та кризами, що позначилося на розвитку механізму бюджетного планування і прогнозування видатків,

котре є ефективним інструментом забезпечення виконання певних стратегічних завдань соціально-культурної політики. Адже в процесі побудови соціальної держави постала необхідність створення умов для матеріального забезпечення суспільства на рівні сучасних стандартів, задоволення його когнітивних та культурних потреб, гарантування особистої безпеки кожного громадянина.

У процесі розбудови незалежної держави відбулося зростання зобов'язань держави у соціальній сфері. Незбалансованість потреб суспільства з можливостями держави призвело до значного погіршення якості, а останніми роками і кількості соціальних послуг, що свідчить про недосконалість механізму бюджетного планування й прогнозування видатків на соціальну сферу. Це зумовлено як об'єктивними макроекономічними диспропорціями, успадкованими від минулої системи господарювання та нагромадженими за роки непослідовних реформ, так і значними вадами у реалізації соціально-культурної політики держави. Серед таких проблем: недостатні розміри фінансування сфери, непослідовність та фрагментарність бюджетного планування, неефективна його структура, слабка соціальна спрямованість [4, с. 10].

Стратегія розвитку сектору державних фінансів повинна бути зорієнтована на забезпечення економічності та результативності державних фінансів, використання грошових ресурсів з максимальною повнотою й ефективністю. В результаті головною вимогою щодо розроблення і впровадження бюджетного планування є забезпечення довгострокової та середньострокової збалансованості доходів і видатків, орієнтація бюджетних ресурсів на пріоритетні напрями здійснюваних державою заходів з економічного і соціального розвитку, досягнення прозорості у бюджетному процесі [2, с. 21].

До основних цілей бюджетного планування на багаторічній основі відносять формування ефективної середньострокової податково-бюджетної стратегії та підвищення дисципліни витрачання державних коштів. Саме багаторічне планування має функціонувати не як інструмент розширення кількості та обсягів бюджетних програм, а як фінансове стримування майбутніх бюджетних витрат, оскільки планування проекту бюджету на один рік не може комплексно врахувати впливу бюджетних програм на майбутні витрати з бюджету.

Найчастіше багаторічне бюджетне планування є середньостроковим і здійснюється на трирічний часовий період. Такий часовий період найточніше відповідає періоду, на який можуть затверджуватися глобальні бюджетні цілі.

Бюджетне планування на багаторічній основі складається з наступних кроків:

- оцінка ресурсів, наявних для фінансування державних видатків на середньостроковий період;
- визначення вартості проведення вибраної політики видатків на середньостроковий період;
- визначення механізму поєднання цієї вартості з наявними ресурсами, включаючи прийняття рішень щодо необхідних реформ.

Середньостроковий підхід до бюджетного планування має наступні загальновизнані переваги [3, с. 108]:

- попередні оцінки є проголошенням намірів уряду щодо майбутнього витрачання коштів;
- цей підхід обмежує ступінь свободи дій уряду при прийнятті рішень у галузі фіскальної політики;
- збільшує можливість розподілу ресурсів, згідно єдиних чітко визначених принципів, даючи змогу уряду робити чіткі зобов'язання щодо майбутніх видатків;
- стимулює підвищену увагу щодо функціонування розпорядників бюджетних коштів, яке базується на результатах їх діяльності;
- чітко визначені середньострокові прогнози, засновані на комплексі заходів економічної політики можуть проілюструвати наслідки цієї політики та надати інформацію щодо цілого ряду заходів, необхідних для досягнення середньострокових цілей фіскальної політики;
- найбільш передовий досвід розвинутих країн свідчить, що бюджетне планування на багаторічній основі формалізується у бюджетному процесі, а вимога щодо його здійснення досить часто прямо передбачається у законодавстві про бюджетну систему [1, с. 218].

Водночас, бюджетне планування на багаторічній основі має певні недоліки. Найпершою країною, що запровадила багаторічне бюджетне планування, була Велика Британія, де мали місце певні проблеми. Загалом, проблеми, пов'язані з багаторічним бюджетним плануванням можуть бути поділені на категорії:

1. Може існувати тенденція до переоцінки майбутнього зростання економіки. Це може мати наслідком надмірні прогнози щодо ресурсів та тиск на державні видатки.

2. Державні установи можуть розглядати прогнозовані для них видатки як фактично надані суми. Це створює обмеження щодо кінцевого перегляду видатків, якщо економічні припущення, на основі яких було зроблено асигнування, виявляться неправильними.

3. Бюджетне планування на багаторічній основі, виражене у реальних термінах (аніж у номінальних), передбачає автоматичне уточнення прогнозованих видатків у разі підвищення цін. Це створює тиск на державні фінанси.

4. Існує занепокоєння, що економічна непередбачуваність може зробити основні напрямки майбутньої фіскальної політики ненадійними.

Таким чином, недооцінка ролі бюджетного планування як правило супроводжується негативними наслідками, зокрема посиленням податкового тиску, зниженням рівня економічної активності та скороченням фінансової бази бюджету у майбутньому, безконтрольному використанні бюджетних коштів тощо.

Література:

1. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії. Вступ до фінансової кризи. Київ: 2008. 654 с.
2. Буковинський С. А. Концептуальні підходи до формування перспективного бюджетного плану. *Фінанси України*. 2006. № 3. С. 21-27.
3. Голинська О. В. Програмно-цільовий метод управління бюджетами: основні позиції та компоненти. *Економіка та держава*. 2010. № 1. С. 105-108.
4. Сидор І. П. Бюджетна політика у функціонуванні соціальної сфери: проблеми визначення ефективності. *Світ фінансів*. 2016. Випуск 3. С. 7-17.

Зарваницька Ганна Петрівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – к. е. н., доцент Малиняк Б.С.

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Рівень життя населення та конкурентоспроможність національної економіки значно залежать від місцевих бюджетів, а саме якості